



ISSN 2181-1709 (P)
ISSN 2181-1717 (E)

2024/№4

**TA'LIM VA
INNOVATSION
TADQIQOTLAR**

**ОБРАЗОВАНИЕ И
ИННОВАЦИОННЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

**EDUCATION AND
INNOVATIVE
RESEARCH**

TA'LIM VA INNOVATSION TADQIQOTLAR

ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИОННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

EDUCATION AND INNOVATIVE RESEARCH



№4/2024
APREL

Muassis:

Buxoro davlat universiteti
Fan va ta'lim MChJ

Bosh muharrir: Ma'murov
Bahodir Baxshulloyevich, Buxoro
davlat pedagogika instituti rektori

Jamoatchilik kengashi raisi:
Xamidov Obidjon Xafizovich,
Buxoro davlat universiteti rektori

Mas'ul kotib: Akramova
Gulbahor Renatovna

Texnik muxarrir: Davronov
Ismoil Ergashevich

Tahririyat manzili:
Buxoro shahar,
Q.Murtazoyev ko'chasi, 16-uy

E-mail:
eirjurnal2020@gmail.com

Jurnalning elektron sayti:
www.interscience.uz

Jurnal OAK Rayosatining 2021
yil 30 sentyabrdagi 306/6-son
Qarori bilan **PEDAGOGIKA,**
PSIXOLOGIYA,
FILOLOGIYA, TARIX
FANLARI bo'yicha falsafa
doktori (PhD) va fan doktori
(DSc) ilmiy darajasiga
talabgorlarning dissertatsiya
ishlari yuzasidan asosiy
ilmiy natijalarini chop etish
tavsifi etilgan ilmiy nashrlar
ruyxatiga kiritilgan

Bosishga ruxsat etildi:

10.05.2024 y.

Qog'oz bichimi 60x84 1/8.
b/t.12,5.

Buyurtma raqami №0324
«FAN VA TA'LIM» nashriyotida
chop etildi. Buxoro shahar
<https://interscience.uz/> saytida
joylashtirildi

Jurnal 28.07.2021 yilda 9305

raqami bilan O'zbekiston
Ommaviy axborot vositalari davlat
ro'yxatidan o'tgan

Jurnal 2020 yilda tashkil topdi va
2 oyda 1 marta chop etildi.
2021 yil noyabr oyidan boshlab
har oyda 1 marta o'zbek, rus va
ingliz tillarida chop etiladi

«Ta'lim va innovatsion
tadqiqotlar» xalqaro ilmiy-
metodik jurnalidan ko'chirib
bosish tahririyatning roziligi bilan
amalga oshiriladi

Maqolada keltirilgan faktlarning
to'g'riligi uchun muallif
mas'uldir

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
Маъмуров Б. Б., Безносюк А. А. Влияние физкультуры и спорта на формирование коллектива, развитие личности	3
Abdukadirov R. Sh. Bolalar jismoniy tarbiyasida qo'llaniladigan metodlarning samaradorligini oshirish usullari	15
Abdullaeva G. A. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasiga doir qarashlar	19
Arzikulova S. F. Kredit-modul tizimi sharoitida ta'limni individuallashtirish jarayonini tashkil etishning nazariy asoslanishi	25
Ashurova L. Mustaqil ta'limda loyihalar metodidan foydalanish metodikasi	29
Atakulova N. A. Talabalarda sog'lom diniy dunyoqarashni shakllantiruvchi badiiy-didaktik manbalar	34
Axmedova F. A. Musiqa fanini o'qitishda o'quvchilarda umumadaniy kompetensiyani pivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	38
Azimov Yu. Maktabda fizika darsidan tashqari hamda mustaqil mashg'ulotlarda o'quvchilarning kreativ fikrlashni rivojlantirish metodikasi	44
Абдуллаева Р. М. Особенности профессионального языка современного менеджера здравоохранения.	49
Akobirova M. B. Tabaqalashtirilgan yondoshuv asosida gomogen guruxlarda talabalarining kasbiy tayyorgarligini rivojlantirish	53
Байбаева М. Х., Халикова Г. Управленческая деятельность менеджмента в учебном заведении	59
Балтабаев Ж. О., Матекеев Р.Х. Ўқувчиларнинг ижодий-конструкторлик қобилиятини ривожлантириш	65
Boltayev A. A. Voleybol sport turida sakrashning texnik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	69
Elquliyeva F. D. O'rta masofaga yuguruvchi sportchilarning fiziologik va morfologik ko'rsatkichlari	75
Ergasheva O. A. Xotin-qizlar guruhi talabalarida yengil atletika bo'yicha chidamlilikning glikolitik mexanizm imkoniyatlarini rivojlantirish texnologiyasi	80
Ganiyeva G. V. Magistratura talabalarining komretentligini baholashning zamonaviy usullari va vositalari	85
Hakimova S. Sh. Yoshlarda sog'lom dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik asoslari	90
Hidoyatov Sh. Sh. Talabalarda sog'lom turmush tarziga rioya etish ko'nikmalarini takomillashtirish	95

Ибрагимов А. К. Методика и система отбора легкоатлетов в сложнокоординационных видах	101
Ibragimov F. O'. Kredit - modul tizimida mustaqil ta'lim faoliyati	106
Ibragimov M. M. Turli ampludagi bokschilarni texnik-taktik harakatlarining ko'rinishi	110
Ibragimova Z. N. Bo'lajak o'qituvchilarning muhim kommunikativ sifatlarini rivojlantirishda kommunikativ kompetensiyalarni qo'llash	113
Ismoilov T. I. Bo'lajak o'qituvchilarning verbal-kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish	118
Jo'rayeva D. R. Texnologiya darslarida o'quvchilarda axborot kompetentligini oshirishda inkorporatsiyadan foydalanishning nazariy asoslari	122
Jumayev Q. J. San'at tarixi usto mo'min ijodi (nikolayev aleksandr vasilyevich 1897-1957 Y)	126
Junaydullayev M. A. Chaqiriqqacha harbiy ta'lim fakulteti 1-bosqich talabalarining jismoniy tayyorgarlik ko'rsatkichlari dinamikasi	129
Kayumova D. P. Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanish xususiyatlari	134
Kuchkarova Sh. A. Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodik muammo sifatida	138
Kuranbayeva H. A. Pedagogik tajriba-sinovdan foydalanishda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik yondashuvi	145
Казимбетова З.М. Принципы составления оценочных тестов	153
Камилова А. Б. Этапы формирования регулятивных действий учащихся начальных классов в процессе решения шахматных задач	157
Latipov A. M. Yosh gandbolchilarni musobaqa oldi psixologik tayyorlash mexanizmlari	162
Mamajonov L. V. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida tarbiya fanini o'qitishning metodik asoslari.	165
Mexmonov I. T. Maktab ta'limi va ishlab-chiqarish integratsiyasini innovatsion boshqaruv asosida tashkil etish mexanizmlari	172
Muminov K. A. Forsayt texnologiyalar sharoitida talabalarning ta'lim jarayonlarini pedagogik loyixalashtirish	178
Murodova N. S. Oliy ta'lim muassasalarida talabalarining dizaynerlik qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlari	182
Musaeva A. K. Innovatsion yondashuvlar asosida talabalarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirish metodikasi	186
Musayev J. P. Geografiya darslarida o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini nazorat qilish hamda baholash usullari	191
Muslimov Sh. N. Kompetentlik yondoshuv – ta'limni yangilashning yetakchi g'oyalaridan biri sifatida	196
Mustafoyeva D. Mutaxassis kadrlarining boshqaruv faoliyatini kommunikativ rivojlantirish omillari	202
Norov O. T. Kurashda qarshi hujum harakatlarini takomillashtirish uslublarining samaradorligini o'rganish	206
Norqulov Sh. T. Yosh sportchilar jismoniy faolyatida ichki sekresiya bezlarining axamyati.	209
Nurqulova G. Kichik yoshdagi maktab o'quvchilarida kognitiv faollikni rag'batlantirish va uning psixologik shartlari	217
Nurullayev A. R. Umumta'lim maktab jismoniy tarbiya darslarida o'quvchilarni harakatlarga o'rgatish vazifalari	221
Rashidov A. A. Bo'lajak o'qituvchilarning o'quv-bilish faoliyatini loyihalash kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari	224
Rashidov X. K. Ommaviy sport oiladan boshlanishi kerak va bunda jismoniy tarbiya – barkamollikka eltuvchi yo'ldir	230
Raxmanova V. K. Rus tili darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentligini rivojlantirish metodikasi	236
Rustamov A. A., Quvondiqov J. Maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishida jismoniy tarbiya vositalarining ahamiyati.	242

Sabirova N. R. Jismoniy madaniyat fakulteti talabalarining darsdan tashqari mashg'ulotlarida basketbol vositalarini qo'llashning samarali usullari	246
Saipnazarov Sh. A. Geometriya o'qitishda amaliyotga yo'naltirish	251
Salaydinov B. M. Yosh futbolchilarni testlar yordamida saralash va qobiliyatlarini tanlangan sport turiga yo'naltirish	260
Sobirova A. Investigating several teaching methods for english as a foreign language (Efl) learners	265
Sulaymonova N. O'. Pedagogik oliy ta'lim muassasalarining tahliliy fikrlashini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zarurati	269
Сейтенова В. А. Совершенствование методики преподавания русского языка как иностранного.	273
Собирова III. У. Методы преподавание изобразительного искусства на современном этапе	277
Сойибназаров А. И., Отаханов Н. А. Мультифизические методы моделирования численных поля	280
Teshayev A. T. "O'zbekiston tarixi" fanini metodik takomillashtirish asosida talabalarining ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasini rivojlantirish	286
Tojiboyev M. M., Yunusova D. S. Jismoniy sifatlarni rivojlantirishda harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi	293
Toshev M. X. Maktab o'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini shaxmatni o'qitish jarayonida rivojlantirish va uning tajriba-sinov metodikasi	296
Toshev S. N. Talabalarni evristik faolligini rivojlantirishda tabiatda kuchlar va ular ta'sirida jismlarning harakati	301
Toshpulatova A. T. Oliy ta'lim muassasalari talabalarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik psixologik xususiyatlari	308
Turdiyeva N. M. Enhancing tourism education: strategies for teaching russian language to tourism students	312
Tursunov O. A. Ko'pkari-milliy etnik o'yinining shakllanishi va paydo bo'lish omillari	317
Ustamova N. M. Pedagogik faoliyat jarayonida bo'lajak pedagoglarni raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligini oshirish	323
Uzoqboev X. Q. Boshlang'ich maktabda tabiiy fanlarni o'qitish uchun o'yin texnologiyalaridan foydalanish	327
Xamedova N. A. Matematika o'qitish metodikasi fanini o'qitishda grafik organayzerlardan foydalanish	332
Xamidova M. U. Inklyuziv ta'limning maktabgacha yoshdagi bola shaxsiga ta'siri	338
Xamroyev B. X. Sport o'yinlarining tarixiy rivojlanishiga doir ayrim nazariy va estetik qarashlar	343
Xayrullayeva I. F. Jammu va Kashmir xotin – qizlar ta'limi genezesi, evolutsiyasi va bugungi holati.	350
Xoliqova N. Kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayonida talabalarining texnik kompetentligini rivojlantirish	360
Xolmatova G. O. 5-6 yoshdagi bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatishning psixologik vazifalari	365
Xusenov M. Z. Oliy ta'lim muassasalariga virtual ta'limni tashkil etish, mavjud virtual ta'lim platformalari va ularing imkoniyatlari	370
Хайдаров У. Р., Баходирова Ф. Б. Совершенствовании методики обучения техники постановки стопы студентов для увеличение скорости бега	374
Yuldashev A. A. O'quvchi-yoshlar intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishning maqsad va vazifalari	379
Zaripov L. R. Texnologiya o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida modulli ta'limning ro'li	383
Shodmonova M. K. Improvement on students' speaking skill	388



TA'LIM VA INNOVATSION TADQIQOTLAR

JAMOATCHILIK KENGASHI A'ZOLARI

Djurayev Risboy Haydarovich, pedagogika fanlari doktori, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi akademigi.
Shamsutdinov Rustambek Temirovich, Andijon davlat universiteti professori, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat hodimi, tarix fanlari doktori
Majidov Inom Urushevich, texnika fanlari doktori, professor. O'zbekiston milliy universiteti
Olimov Qahramon Tanzilovich, pedagogika fanlari doktori, professor. A.I.Gersen nomidagi Rossiya davlat pedagogika universiteti Toshkent filiali
Tadjixodjayev Zokirxo'ja Abdusattorovich, texnika fanlari doktori, professor
Musurmonova Oyniso, pedagogika fanlari doktori, professor
Safarova Rohat G'aybulloyevna, pedagogika fanlari doktori, professor, T.N.Qori-Niyoziy nomidagi O'zbekiston pedagogika fanlari ilmiy tadqiqot instituti
Ibragimov Xolboy Ibragimovich, pedagogika fanlari doktori, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi akademigi.

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

XORIJ OLIMLARI

Artamonova Yekaterina Iosifovna, pedagogika fanlari doktori, professor, Moskva davlat pedagogika universiteti, Xalqaro pedagogika fanlari akademiyasining prezidenti
Yemelyanova Irina Yevgeneyevna, pedagogika fanlari doktori, professor. Janubiy-ural davlat ijtimoiy -pedagogika universiteti. Rossiya
Kuzmenko Galina Anatolevna, pedagogika fanlari doktori, professor. Moskva davlat pedagogika universiteti, Jismoniy tarbiya, sport va salomatlik instituti
Safaraliyev Bozor Safaraliyevich, pedagogika fanlari doktori, professor. Chelyabinsk davlat akademiyasi
Kulishov Vladimir Vasilevich, pedagogika fanlari doktori, professor. Davlat iqtisodiyot va texnologiya universiteti prorektori, Krivoy Rog, Ukraina
Lazarenko Irina Rudolfova, pedagogika fanlari doktori, professor. Altay davlat pedagogika universiteti rektori, Rossiya
Filippova Oksana Gennadevna, pedagogika fanlari doktori, professor. Janubiy-ural davlat ijtimoiy -pedagogika universiteti. Rossiya
Xristo Kyuchukov, pedagogika fanlari doktori. Umumiy tilshunoslik va psixolingvistika professori. Berlin Erkin universiteti, Turkologiya instituti. Xalqaro psixolingvistika va Sotsiolingvistika jurnali asoschisi va muharriri, Germaniya
Kumskov Mixail Ivanovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor. M.V. Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti
Maksimenko Sergey Dmitriyevich, akademik, psixologiya fanlari doktori, professor. Ukraina Milliy pedagogika fanlari akademiyasining akademigi
Padalka Oleg Semenovich, pedagogika fanlari doktori, professor, M.P. Dragomanova nomidagi pedagogika milliy universiteti, Ukraina
Hazretali Tursun, tarix fanlari doktori, professor, Xoja Ahmad Yassaviy nomidagi xalqaro qozoq-turk universiteti professori
Mamedova Irada, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent, Ozarbayjon Milliy akademiyasi Tarix instituti bo'lim boshlig'i
Timur Xo'jaog'li, tilshunos va adabiyotshunos olim. Michigan universiteti professori (AQSh)
Nurettin Hatunoğlu Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü (Turkiya)
Mullodjanov Sayfullo Kuchakovich, tarix fanlari doktori, professor. Tojikiston milliy universiteti
Gushko Sergey Vladimirovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Davlat iqtisodiyot va texnologiya universiteti prorektori, Krivoy Rog, Ukraina

O'ZBEKISTON OLIMLARI

TARIX FANLARI

Inoyatov Sulaymon Inoyatovich, tarix fanlari doktori, professor. Buxoro davlat universiteti
Azamat Ziyov, tarix fanlari doktori, akademik, O'zbekiston Fanlar akademiyasi Tarix instituti direktori
Rajabov Qahramon Kenjayevich, tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Fanlar akademiyasi Tarix instituti bosh ilmiy xodimi
Rashidov Oybek Rasulovich, tarix fanlari doktori (DSc). Buxoro davlat universiteti

FILOLOGIYA FANLARI

Madjidova Ra'no Urishevna, filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Sharipova Laylo Frunzeyevna, filologiya fanlari doktori (DSc). Buxoro davlat universiteti
Nigmatova Lolaxon Xamidovna, filologiya fanlari doktori (DSc). Buxoro davlat universiteti
Yusupova Hilola O'ktamovna, filologiya fanlari nomzodi, dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti
Akramova Surayo Renatovna, filologiya fanlari bo'yicha falsafa do'ntori (PhD), dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti

PEDAGOGIKA FANLARI

Tolipov O'tkir Qarshiyevich, pedagogika fanlari doktori, professor. Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti.
Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor. Buxoro davlat universiteti
Dilova Nargiza Gaybullaevna, pedagogika fanlari doktori DSc, professor. Buxoro davlat universiteti
Tilavova Matlab Muxammadovna, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti
Sohibov Akram Rustamovich, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Qarshi davlat universiteti
Umarov Baxshullo Jo'rayevich, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti
Hasanova Gulnoz Qosimovna, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Buxoro davlat universiteti
Inoyatov Abdullo Shodiyevich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dotsent. Buxoro davlat universiteti
Davronov Nurzod Ismoilovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti

PSIXOLOGIYA FANLARI

Umarov Baxriddin Mingbayevich, psixologiya fanlari doktori, professor. Toshkent davlat pedagogika universiteti
Bafayev Muxiddin Muxammadovich, psixologiya fanlari buyicha falsafa doktori (PhD). Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

IQTISODIYOT FANLARI

Kurolov Kobuljon Kulmanovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti huzuridagi pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi direktori
Mamanazarov Abduraxim Bozorovich, pedagogika fanlari doktori DSc. Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti Toshkent filiali

FALSAFA FANLARI

Namozov Bobir Bahriyevich, falsafa fanlari doktori (DSc). Buxoro davlat universiteti

BIOLOGIYA FANLARI

Artikova Hafiza To'ymurodovna, biologiya fanlari doktori, professor. Buxoro davlat pedagogika instituti

ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИОННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

ЧЛЕНЫ ОБЩЕСТВЕННОГО СОВЕТА

Джурсаев Рисбой Хайдарович, доктор педагогических наук, академик АНРУз
Шамсутдинов Рустамбек Темирович, профессор Андиганского государственного университета, заслуженный работник культуры Узбекистана, доктор исторических наук
Мажидов Ином Урушев, доктор технических наук, профессор, Национальный университет Узбекистана им. Мирзо Улугбека
Олимов Кахрамон Танзилович, доктор педагогических наук, профессор, Ташкентский филиал Российского государственного педагогического университета имени А.И. Герцена
Таджиходжаев Зокирхужа Абдусатторович, доктор технических наук, профессор
Мусурмонова Ойнисо, доктор педагогических наук, профессор
Сафарова Рохат Гайбуллоевна, доктор педагогических наук, профессор, Узбекский научно-исследовательский институт педагогических наук имени Т. Н. Кори-Ниязи
Ибрагимов Холбой Ибрагимович, доктор педагогических наук, академик АНРУз

РЕДАКЦИОННО-ИЗДАТЕЛЬСКИЙ СОВЕТ ЗАРУБЕЖНЫЕ УЧЕНЫЕ

Артамонова Екатерина Иосифовна, доктор педагогических наук, профессор, Московского государственного педагогического университета. Президент Международной академии педагогических наук
Емельянова Ирина Евгеньевна, доктор педагогических наук, профессор, Южно-уральский государственный гуманитарно-педагогический университет. Россия
Кузьменко Галина Анатольевна, доктор педагогических наук, профессор. Московский государственный педагогический университет, Институт физической культуры, спорта и здоровья
Сафаралиев Бозор Сафаралиевич, доктор педагогических наук, профессор кафедры социально-культурной деятельности Челябинской государственной академии
Кулишов Владимир Васильевич, доктор педагогических наук, профессор. Государственный университет экономики и технологий, Кривой Рог, Украина
Лазаренко Ирина Рудольфовна, доктор педагогических наук, профессор. Ректор Алтайского государственного педагогического университета, Россия
Филиппова Оксана Геннадьевна, доктор педагогических наук, профессор. Южно-уральский государственный гуманитарно-педагогический университет. Россия
Христо Кючуков, доктор педагогических наук. Профессор общего языкознания и психолингвистики. Свободный университет Берлина, Институт тюркологии. Редактор Международного журнала психолингвистики и социолингвистики, Германия
Кумсков Михаил Иванович, доктор физико-математических наук, профессор Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова
Максименко Сергей Дмитриевич, академик, доктор психологических наук, профессор. Академик Национальной академии педагогических наук Украины
Падалка Олег Семенович, доктор педагогических наук, профессор, Национального педагогического университета имени М.П. Драгоманова, Украина
Хазретали Турсун, доктор исторических наук, профессор Международного казахско-турецкого университета имени Ходжи Ахмада Яссави
Мамедова Ирада, PhD по историческим наукам, доцент, заведующий институтом истории Национальной Академии Азербайджана
Тимур Хужаугли, лингвист и литературовед. Профессор Мичиганского университета (США)
Nuraddin Hatipoğlu, Assoc. доктор, университет Зонгулдак Бюлент Эджевит, факультет искусств и наук, исторический факультет (Турция)
Муллоджанов Сайфулло Кучакович, доктор исторических наук, профессор. Национальный университет Таджикистана
Гушко Сергей Владимирович, доктор экономических наук, профессор, проректор Государственного экономико-технологического университета, Кривой Рог, Украина

УЧЕНЫЕ УЗБЕКИСТАНА

История

Иноятлов Сулаймон Иноятovich, доктор исторических наук, профессор. Бухарский государственный университет
Азамат Зиё, доктор исторических наук, академик, директор Института истории Академии наук Узбекистана
Рахматов Кахрамон Кенжаевич, доктор исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории Академии наук Узбекистана
Ойбек Расулович Рашидов, доктор исторических наук. Бухарский государственный университет

Филология

Маджидова Рано Уришевна, доктор филологических наук, профессор. Узбекский государственный университет мировых языков
Шарипова Лайло Фрунзеевна, доктор филологических наук. Бухарский государственный университет
Нигматова Лолахан Хамидовна, доктор филологических наук. Бухарский государственный университет
Юсупова Хилола Уктамовна, кандидат филологических наук, доцент. Бухарский государственный педагогический институт
Акрамова Сураё Ренатовна, доктор философских наук, доцент. Бухарский государственный педагогический институт

Педагогика

Толипов Уткир Каршиевич, доктор педагогических наук, профессор. Ташкентский государственный педагогический университет имени Низами.
Олимов Ширинбой Шарофович, доктор педагогических наук, профессор. Бухарский государственный университет
Тилавова Матлаб Мухаммадовна, кандидат педагогических наук, доцент. Бухарский государственный педагогический институт
Дилова Наргиза Гайбуллаевна, доктор педагогических наук (DSc), профессор. Бухарский государственный университет
Сохибов Акрам Рустамович, кандидат педагогических наук, доцент. Каршинский государственный университет
Умаров Бахтиулло Джурсаевич, кандидат педагогических наук, доцент. Бухарский государственный университет
Хасанова Гулноз Касимовна, кандидат педагогических наук, доцент. Бухарский государственный университет
Иноятлов Абдулло Шодиевич, доктор философских наук (PhD) по педагогическим наукам, доцент. Бухарский государственный университет
Давронов Нурзод Исмоилович, PhD по педагогическим наукам, доцент. Бухарский государственный педагогический институт

Психология

Умаров Бахриддин Мингаевич, доктор психологических наук, профессор. Ташкентский государственный педагогический университет
Бафиев Мухиддин Мухаммадович, PhD по психологическим наукам. Ташкентский государственный педагогический университет имени Низами

Экономика

Курулов Кобулжон Кулманович, доктор экономических наук, профессор. Директор сетевого центра переподготовки и повышения квалификации педагогов Ташкентского государственного технического университета имени Ислама Каримова
Маманазаров Абдурахим Бозорович, доктор педагогических наук (DSc), доцент. Ташкентский филиал Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова

Философия

Намозов Бобир Багриевич, доктор философских наук. Бухарский государственный университет

Биология

Артикова Хафиза Тоймуродовна, доктор биологических наук, профессор. Бухарский государственный педагогический институт

EDUCATION AND INNOVATIVE RESEARCH

MEMBERS OF THE PUBLIC COUNCIL

- Risboy Haydarovich Djuraev**, doctor of Pedagogical Sciences, Academician of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan
Rustambek Temirovich Shamsutdinov, professor of Andijan State University, Honored Worker of Culture of Uzbekistan, Doctor of Historical Sciences
Inom Urushevich Majidov, doctor of Technical Sciences, Professor. National University of Uzbekistan.
Kahramon Tanzilovich Olimov, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. Tashkent branch of the Russian State Pedagogical University named after A.I. Gertsen
Zokirkhoja Abdusattorovich Tadjikhodjaev, doctor of Technical Sciences, Professor
Oyniso Musurmonova, doctor of pedagogical sciences, professor
Rohat Gaybulloevna Safarova, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzbek Scientific Research Institute of Pedagogical Sciences named after T.N. Qori-Niyazi.
Kholboy Ibragimovich Ibragimov, doctor of Pedagogical Sciences, Academician of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan

MEMBERS OF EDITORIAL COUNCIL

- Ekaterina Iosifovna Artamonova**, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, President of the Moscow State Pedagogical University, International Academy of Pedagogical Sciences
Irina Evgenyevna Emelyanova, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, South Ural State Humanitarian Pedagogical University, Russia
Galina Anatolevna Kuzmenko, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. Moscow State Pedagogical University, Institute of Physical Culture, Sports and Health
Bozor Safaraliyevich Safaraliyev, doctor of pedagogical sciences, professor. Chelyabinsk State Academy
Vladimir Vasilevich Kulishov, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. Vice-Rector of the State University of Economics and Technology, Krivoy Rog, Ukraine
Irina Rudolfova Lazarenko, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. Rector of Altai State Pedagogical University, Russia
Oksana Gennadevna Filippova, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. South Ural State Humanitarian Pedagogical University, Russia
Christo Kyuchukov, doctor of Pedagogical Sciences. Professor of General Linguistics Psycholinguistics. Free University of Berlin, Institute of Turkology. Founder and editor of the International Journal of Psycholinguistics and Sociolinguistics, Germany
Mikhail Ivanovich Kumskov, doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor. M.V. Lomonosov Moscow State University
Sergey Dmitriyevich Maksimenko, academician, doctor of psychological sciences, professor. Academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine
Oleg Semenovitch Padalka, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, National Pedagogical University named after M.P. Dragomanova, Ukraine
Tursun Hazretili, doctor of Historical Sciences, Professor of the International Kazakh-Turkish University named after Khoja Ahmad Yassavi
Khuzhaugli Timur, linguist and literary critic. Professor at the University of Michigan (USA)
Hatunoğlu Nurettin, Assoc. Dr., Zonguldak Bulent Ecevit University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History (Turkey)
Mullojanov Sayfulla Kuchakovich, doctor of Historical Sciences, Professor. National University of Tajikistan
Gushko Sergey Vladimirovich, doctor of Economics, Professor, Vice-Rector of the State University of Economics and Technology, Krivoy Rog, Ukraine

SCIENTISTS OF UZBEKISTAN

History

- Inoyatov Sulaimon Inoyatovich**, doctor of Historical Sciences, Professor. Bukhara State University
Azamat Ziyo, doctor of Historical Sciences, Academician, director of the Institute of History of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Rajabov Kakhramon Kenjayevich, doctor of Historical Sciences, Professor, main researcher of the Institute of History of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Rashidov Oybek Rasulovich, doctor of Historical Sciences. Bukhara State University

Philology

- Majidova Rano Urishevna**, doctor of Philology, Professor, Uzbek State University of World Languages
Sharipova Laylo Frunzeyevna, professor, Doctor of Philology. Bukhara State University
Nigmatova Lolaxon Xamidovna, doctor of Philology. Bukhara State University
Yusupova Khilola Oktamovna, candidate of philological sciences, associate professor. Bukhara Engineering and Technology Institute
Akramova Surayo Renatovna, doctor of Philosophy, Associate Professor. Bukhara State Pedagogical Institute

Pedagogy

- Tolipov Utkir Karshiyevich**, doctor of Pedagogy, Professor. Tashkent State Pedagogical University named after Nizami.
Olimov Shirinboy Sharofovich, doctor of pedagogical sciences, professor. Bukhara State University
Tilavova Matlab Muhammadovna, candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State Pedagogical Institute
Dilova Nargiza Gaybullayevna, doctor of pedagogical sciences (DSc), Professor. Bukhara State University
Sohibov Akram Rustamovich, candidate of pedagogical sciences, associate professor. Karshi State University
Umarov Bakhshullo Djurayevich, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State Pedagogical Institute
Khasanova Gulnoz Kasimovna, candidate of pedagogical sciences, associate professor. Bukhara State University
Inoyatov Abdullo Shodievich, doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State University
Davronov Nurzod Ismoilovich, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State Pedagogical Institute

Psychology

- Umarov Bakhridin Mingbayevich**, doctor of Psychology, Professor. Tashkent State Pedagogical University
Bafaev Muhiddin Mukhamadovich, PhD in Psychological Sciences. Tashkent State Pedagogical University named after Nizami

Economy

- Kurolov Kobuljon Kulmanovich**, doctor of Economics, Professor. Director of the network center for retraining and advanced training of teachers of the Tashkent State Technical University named after Islam Karimov
Mamanazarov Abdukhakim Bozorovich, doctor of pedagogical sciences (DSc), associate professor. Tashkent branch of Moscow State University. M.V. Lomonosov

Philosophy

- Namozov Bobir Baxriyevich**, doctor of Philosophy. Bukhara State University

Biology

- Artikova Khafiza Tuymurodovna**, doctor of Biological Sciences, Associate Professor. Bukhara State University

TURLI AMPLUADAGI BOKSCHILARNI TEXNIK-TAKTIK HARAKATLARINING KO'RINISHI

*Ibragimov Mironshox Muxammadovich
Buxoro davlat universiteti*

*Sport nazariyasi va metodikasi kafedrası o'qituvchisi
<https://doi.org/10.53885/edinres.2024.04.1.021>*

Annotatsiya: Ushbu maqolada boks bo'yicha tayyorlanayotgan malakali kadrlarning kasb mahoratini samarali rivojlantirishni ta'minlovchi tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlarni aniqlash, nazariy jihatdan asoslash hamda tajribada tekshirishdan iborat.

Kalit so'zlar: Amplua, bokschi, texnik-taktik, pedagogika, mashg'ulot, himoya, hujum.

VIEW OF TECHNICAL-TACTICAL ACTIONS OF BOXERS IN DIFFERENT AMPLUAS

*Ibragimov Mironshokh Mukhammadovich
Bukhara State University*

Teacher of the Department of Sport Theory and Methodology

Abstract: This article consists of identifying, theoretically justifying and experimentally checking the organizational and pedagogical conditions that ensure the effective development of professional skills of qualified personnel trained in boxing.

Key words: Role, boxer, technical and tactical, pedagogy, training, defense, attack.

ВЗГЛЯД НА ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКИЕ ДЕЙСТВИЯ БОКСЕРОВ В РАЗНЫХ АМПЛАУМАХ

*Ибрагимов Мироншох Мухаммадович
Бухарский государственный университет*

Преподаватель кафедры теории и методики спорта

Аннотация: Данная статья состоит из выявления, теоретического обоснования и экспериментальной проверки организационно-педагогических условий, обеспечивающих эффективное развитие профессиональных навыков квалифицированных кадров, обучающихся боксу.

Ключевые слова: амплуа, боксер, технико-тактические, педагогика, подготовка, защита, нападение.

Malakaviy bokschilar uchun texnik-taktik harakatlarni takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar mutaxassislar tomonidan o'rganilgani tahlil qilingan. Mualliflarning mashg'ulot davomini pedagogik kuzatishlarda grafik yozuvi, magnitofonga aytib turishni shaxsiy harakatlarni baholash uchun o'tkazganlar. Turli sport mashg'ulotlarida sportchilarning musobaqa faoliyatini tadqiq qilishga boksga nisbatan trenerning mashg'ulot ishlarida kengroq programmada juda muhim o'rin berilgan. Bokschi qanchalik malakali bo'lsa, mashg'ulotchilar musobaqa faoliyati shunchalik yaxshi tadqiq qilinadi.

Ringdagi bokschilarning individual texnik-taktik harakatlari, ringdagi amplualariga qarab, turlicha bo'lishini e'tirof etishgan. Ya'ni, bokschi o'zining texnik-taktik harakatlari faqatgina hujumga xos bo'ladi. Bokschi himoyalarini o'ziga xos texnik – taktik harakatlari mavjud.

Pedagogik kuzatish natijalarini tahlil qilish turli mashg'ulot funksiyalarni bajaradigan bokschilar qo'llaydigan ba'zi harakatlar ahamiyatni aniqlash imkonini beradi. Himoyada arshilikni oshirishdan ko'proq foydalanadilar (74% gacha), ulardan qisqa aniq zarba berishni oshirish 26% ni egallaydi.

Bokschining himoyada o'z vazifalariga qarab turlicha harakatini oshirish yordamida (76,4% ni tashkil qiladi) butun mashg'ulotchilar bilan o'zaro bog'lanadilar. Zarba berishda faol qatnashadilar (12%). Hujumdan zarba berishni oshirish soni shuningdek ko'p emas. Raqibni aldab o'tishdan ular 18,7% hollarda zarba berishda 5,2% hollarda foydalanadilar.

Bir qator boks mutaxassislari o'z ilmiy tadqiqotlarida bokschilarning individual texnik-taktik harakatlarni o'rganishgan. Boks mutaxassislari bokschilarning individual texnik-taktik harakatlari ringdagi ampulalariga qarab har xil bo'lishni e'tirof etishgan. Masalan, hujumda turli xil harakatlanadigan bokschilarga qaraganda raqibni aldab zarba yo'llashlari ko'p marta bajariladi. Himoyadan hujumga otish bilan kurashishi, nazoratni o'z o'liga olib qo'yishi, boshqa amplua bokschilardan ustun. Himoyada to'siq qo'yishi, zarbaga chap berishi kabi texnik-taktik harakatlarni mashg'ulot davomida ko'p qo'llashadi.

Boksning individual mashg'ulotini «Ringda shunday murakkab vaziyatlar vujudga keladi, bokschi o'zining individual texnik-taktik mahorati orqaligina murakkab vaziyatlardan chiqib keta oladi».

Boks bo'yicha o'tkazilgan jahon chempionatlarida milliy terma jamoalar vazn toifalarida g'alaba qozonishda birgina yetakchi bokschilar ham katta ahamiyatga ega bo'lishgan. Yetakchi bokschilar jamoadoshlari bilan bir jamoa bo'lib mashg'ulot ko'rsatishadi, jamoa-jamoa bo'lib hujumlarni uyushtirishadi va samarali yakunlashadi, himoyada ham faol harakatlana olishgan.

Har qanday boks uchrashuvlarida bunday bokschilar o'zlarining yuksak darajadagi individual mahoratlari orqali o'z g'alabalarida o'zlarini ko'rsata olishgan.

Hozirgi zamon boksi konkret mashg'ulot vaziyatlarida, doimiy va aktiv raqobat daqiqalarida zarur bo'ladigan samarali usullardan yaxshi foydalanishni taqozo etadi. Eng yaxshi bokschilar va mashg'ulotchilarning texnik-taktik faoliyatlarini tadqiqot qilish shuni ko'rsatadiki, mashg'ulot davomida qisqa va aniq zarba berish asosiy harakat hisoblanadi.

Bugungi davr boksimizda mamlakatimiz bokschilarining individual texnik-taktik harakatlarni eng yaxshi deb berishimiz mumkin. So'nggi o'tkazilgan chempionatlarida mamlakatimiz bokschilarining faol qatnashishiga, ularning kattagina mahoratidan dalolat beradi. Bir uchrashuvdagi jamoaning umumiy texnik-taktik harakatlarining samaradorlik ko'rsatgichi 92-95% ni tashkil etilish, boks mutaxassislari tomonidan o'rganilib, tahlil qilingan.

Bokshi tomonidan mashg'ulot davomida bajargan umumiy harakatlar soni, kuzatishlarda shuni kursatadiki, yuqori malakali bokschilarning individual TTX optimal miqdorlari 600-800 TTX to'g'ri kelgan. Lekin bu kursatkich kanday raqib bilan jang qilayotganiga qarab o'zgarishi mumkin. Masalan kuchsizroq raqibga qarshi jang qilsa, bu kursatkich o'z-o'zidan oshishi aniq. Chunki, asosan bunday vaziyatda mashg'ulot tizimini o'z qo'liga oladi, katta tashabbusga erishish yuli bilan muomala qilish vaqti kupayadi va o'z-o'zidan ITTX miqdoriy kursatkichlari o'sishi tabiiy. Aksincha bo'lishi xam mumkin. Uziga nisbatan kuchli raqibga qarshi ringga tushishganda aksari xollarda tashabbus boy beriladi, raqib bilan shunchaki muomala qilish vaqti kamayadi va ITTX miqdoriy kursatkichlari pasayib ketishi mumkun va 400-500 ITTX tashkil qilish mumkin:

Boks ringida: himoyada va hujumda jamoa bo'lib harakat qilishda mashg'ulotchilarning samarali ishtirokini taqozo etadi. Mashg'ulot mobaynida zarba va himoya uchun raqib bilan qattiq va murosasiz kurash vaziyatida texnik-taktik harakatlarni (TTX) yuqori tezlikda bajara olish va bu qobiliyatni mashg'ulot oxirigacha yo'qotmaslik zarur bo'ladi. Kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy yetakchi bokschilar mashg'ulotida 850-900 TTX bajarilib, bu harakatlarning bajarishda samaradorlik koeffitsienti 0,75- 0,85 ga teng.

Ma'lumki, harakatlarning ko'lam va sifati bir qancha omillarga, shu jumladan, raqib malakasining darajasi, raqib taktikasi, boksning chempionatda egallab to'rgan o'rni va hokazolarga bog'liqdir.

Bu yerda shuni takidlash joizki, bokschilarda (himoya, hujum) mashg'ulotchilariga optimal samaradorlik koeffitsienti turlicha bo'ladi. Himoyadagi mashg'ulotlarni meyoriy samaradorlik koeffitsienti 0,85%ni tashkil etish kerak.

Himoyada bu kursatkich 0,75% dan 0,85 % gacha tashkil etishi mumkin. Hujumlarda esa 0,68 dan 0,75 gacha tashkil kilishi mumkin. Bu tafovutlarni qo'yidagicha tariflash mumkun. Himoyalarda ko'pgina TTX o'z yaqinida bajarishadi va raqib bu holatga nisbatan kamroq qarshilik kursatishadi aksincha hujumlarni raqibning yaqinidagi harakatlarni katta qarshilik bilan kutib olinishi va bemaol hujumlarga zarba berish bilan izohlaniladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Аллексеев В.А. Спортивное право. - М.: 2007.
2. Аллексеев В.А. Международное спортивное право. - М.: 2008
3. Баубекова Г.Д., Халикова Г.Т. Образование: опыт, проблемы, перспективы. – Т.: 2002.
4. Филимонов В.И. Моделные характеристики физической подготовленности боксеров // Алманах «Бокс-99». - М: ТЕРРА СПОРТ, 2006. - С. 82-85.
5. Джераян Г.О. Совершенствование техники и тактики боксера.-М., “Физкультура и спорт”, 2002, 196 стр.
6. Никифоров Ю.Б., Викторов И.Б. Построение и планирование тренировки в боксе. М.: Физкультура и спорт, 1978, 224 с.
7. Фарфел В.С., Бахмалиев Р.М. Бокс. Ежегодник, 2002, с. 17
8. Бокс: Сборник статей. Сост. Худадов Н.А. – М., “Физкультура и спорт”, 2000, 48с
- Ostonov J. S., Ibragimov M. M. Bokschi sportchilarda psixologik muhofazaning ijtimoipsixologik xususiyatlari //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 1534-1539.
- Saliyev S. A., Ibragimov M. M. WAYS TO DEVELOP BOXERS'PHYSICAL SKILLS // International Scientific and Current Research Conferences. – 2022. – С. 98-102.
- Sattorov A. E., Ibragimov M. Methods and tools for the formation of special skills in the process of conducting individual lessons for boxing coaches //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 02. – С. 1302-1307.
- Ибрагимов М. БОКСДА ТАКТИК ҲАРАКАТЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ: 10.53885/edinres. 2022.26. 82.028 Ибрагимов М. Бухоро давлат университети 2 босқич магистранти //Научно-практическая конференция. – 2022. – С. 90-92.
- Mironshoh I., Sardor S. MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA BOLALAR JISMONIY TARBIYASINING ASOSIY XUSUSIYATLARI //Innovations in Technology and Science Education. – 2023. – Т. 2. – №. 8. – С. 349-356.
- IBRAGIMOV M. M. BOXING AS AN IMPORTANT MEANS OF FORMING A HEALTHY LIFESTYLE IN STUDENTS //Journal of Modern Educational Achievements. – 2023. – Т. 4. – №. 4. – С. 77-79.
- Ilxanovich X. R., Muxammadovich I. M. Methods of Training Young Boxers According to the System of Tasks //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 3. – С. 153-159.
- Mukhammadovich I. M. The Main Methodological Instructions for the Development of Speed-Strength Qualities of Boxers //Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 5. – С. 550-554.
- Ibragimov M. M. EDUCATION OF THE PHYSICAL QUALITIES OF A BOXER // Innovations in Technology and Science Education. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 1726-1733.
- Ilkhanovich K. R., Mukhammadovich I. M. Ways to Build Endurance in the Beginning Boxing Training Group //Best Journal of Innovation in Science, Research and Development. – 2023. – Т. 2. – №. 6. – С. 277-280.

Jurnal Ommaviy axborot vositasi davlat ro'yxatidan 2020 yil 6 oktyabrda o'tgan.
Jurnal har oyda bir marta o'zbek, rus va ingliz tillarida nashr etiladi.
Jurnalning hajmi 60x84, 1/8, A-4;

«Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar» xalqaro ilmiy-metodik jurnali 2020 yil oktyabrdan nashr etilmoqda.

Pedagogika, psixologiya, filologiya va tilshunoslik, matematika, fizika va mexanika, texnika fanlari, tabiatshunoslik, tarix va falsafa, turizm va iqtisodiyot, axborot kommunikatsion texnologiyalari, geografiya sohalardagi ilmiy va ilmiy-uslubiy materi-allarni o'z ichiga oladi. Nashr qilingan materiallar mualliflari O'zbekiston Respublikasi hamda yaqin va uzoq xorijning yetakchi olimlari, tadqiqotchi-izlanuvchilari.

Jurnalning kalit so'zlari:

Oliy pedagogik ta'lim nazariyasi va amaliyoti; umumiy va maxsus pedagogika va psixologiya, pedagogika va innovatsiya, integratsiya, O'zbekiston, Rossiya va xorijiy mamlakatlarning ta'lim tizimi; ta'lim jarayoni; ko'p madaniyatli va mintaqaviy ta'lim; III Renessans, XXI asrdagi ta'lim; ta'lim va tarbiya sohasidagi milliy va qadriyat ustuvorliklari; ta'lim sifatini monitoring qilish; uzluksiz pedagogik ta'lim tizimi; ta'lim dasturlari; umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining davlat ta'lim standartlari; o'qituvchilarni tayyorlash tizimidagi ta'lim texnologiyalari.

Guvohnoma raqami № 8882
Bosh muharrir: B.B.MA'MUROV

Bosishga ruxsat etildi: 10.05.2024 y.
Qog'oz bichimi 60x84 1/8. b/t.12,5.
Buyurtma raqami №0324
«FAN VA TA'LIM» nashriyotida chop etildi. Buxoro shahar.
<https://interscience.uz/> saytida joylashtirildi

